

Uniwersytet Warszawski
Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki

Krzysztof Dudzik

Nr albumu: 248349

**Aplikacja wspomagająca tworzenie
i edycję haseł w polskim
Wikisłowniku**

**Praca magisterska
na kierunku INFORMATYKA**

Praca wykonana pod kierunkiem
dr. hab. Jerzego Tyszkiewicza, prof. UW
Instytut Informatyki

2011

Oświadczenie kierującego pracą

Potwierdzam, że niniejsza praca została przygotowana pod moim kierunkiem i kwalifikuje się do przedstawienia jej w postępowaniu o nadanie tytułu zawodowego.

Data

Podpis kierującego pracą

Oświadczenie autora pracy

Świadom odpowiedzialności prawnej oświadczam, że niniejsza praca dyplomowa została napisana przeze mnie samodzielnie i nie zawiera treści uzyskanych w sposób niezgodny z obowiązującymi przepisami.

Oświadczam również, że przedstawiona praca nie była wcześniej przedmiotem procedur związanych z uzyskaniem tytułu zawodowego w wyższej uczelni.

Oświadczam ponadto, że niniejsza wersja pracy jest identyczna z załączoną wersją elektroniczną.

Data

Podpis autora pracy

Streszczenie

Tematem pracy jest aplikacja służąca do ułatwienia pracy autorów haseł w polskim Wikisłowniku. Jej funkcje mają w maksymalny możliwy sposób ułatwić tworzenie i edytowanie haseł osobom bez wiedzy informatycznej i technicznej, a także automatyzować możliwie wiele rutynowych czynności wykonywanych przy redagowaniu hasła, jak tworzenie łączy do haseł powiązanych, zautomatyzowane szukanie przykładów użycia, wystąpień w związkach frazeologicznych, wyrazów bliskoznacznych, innych słów, którą formę gramatyczną mogłoby stanowić hasło itp. Dodatkowo aplikacja może przejąć część funkcji realizowanych obecnie za pomocą botów.

Słowa kluczowe

Wikisłownik, Fundacja Wikimedia, MediaWiki, wiki, edytor, API, JavaScript, jQuery, interfejs użytkownika, społeczność internetowa

Dziedzina pracy (kody wg programu Socrates-Erasmus)

11.3 Informatyka

Klasyfikacja tematyczna

D. Software

D.2. Software Engineering

D.2.10. Design

Tytuł pracy w języku angielskim

An application supporting article creation and edition for the Polish Wiktionary

Spis treści

1. Wprowadzenie	5
2. Wikisłownik	7
2.1. Projekty Fundacji Wikimedia	7
2.2. Oprogramowanie MediaWiki	9
2.2.1. Edytowanie i wikitekst	9
2.3. Wiktory – Wikisłownik	11
2.4. Polska edycja Wikisłownika	13
2.4.1. Struktura hasła	13
2.4.2. Różnice w stosunku do Wikipedii	23
2.4.3. Wady dotychczasowych rozwiązań	24
3. Aspekty społeczne	27
3.1. Koncepcja <i>wiki</i>	27
3.2. Społeczność polskiej edycji Wikisłownika	27
3.3. Specyfika tworzenia aplikacji dla wikispołeczności	27
4. Opis implementacji	29
4.1. Wprowadzenie	29
4.2. Formularz edycyjny	29
4.3. Automatyzacja edycji hasła	29
4.4. Wdrożenie	29
5. Podsumowanie	31
Bibliografia	31

Rozdział 1

Wprowadzenie

Żyjemy w czasach, w których nieustannie zmienia się sposób wyszukiwania informacji przez przeciętnego człowieka. Z roku na rok coraz mniejszą rolę odgrywają papierowe kompendia takie jak encyklopedie i słowniki, stopniowo przybierają natomiast na znaczeniu elektroniczne bazy wiedzy – szczególnie zaś internetowe zbiory danych. Przyczyny tego stanu rzeczy są oczywiste: chodzi przede wszystkim o wygodę korzystania ze stron internetowych. Brak możliwości wyszukiwania w obrębie ogromnych ilości danych powoduje, że encyklopedie i słowniki w postaci książek stają się o wiele mniej atrakcyjne dla kogoś, kto chce zdobyć nowe informacje.

Wszechobecny dostęp do internetu sprawia, że to właśnie w sieci WWW powstają najbardziej popularne bazy ludzkiej wiedzy. Nie ma chyba internautów, którzy nie korzystaliby, rzadziej lub częściej, z Wikipedii – internetowej encyklopedii pisanej przez ochotników. Właśnie fakt, że encyklopedia ta współtworzona jest przez amatorów, stanowi o jej wyjątkowym charakterze, który zostanie w tej pracy pokrótce opisany. Wikipedia stale utrzymuje się w pierwszej dziesiątce najczęściej odwiedzanych stron, a pod wieloma względami jest to dziś najlepsza istniejąca encyklopedia. Przed kilkoma laty głośne było porównanie jej z prestiżową *Encyclopaedia Britannica* – okazało się, że różnice w poziomie merytorycznym są niewielkie.

O ile przewrót w kategorii encyklopedii właściwie już się dokonał, nieco inaczej wygląda rywalizacja słowników. Oczywiście wyraźnie widać, że i tu papierowe edycje są coraz mniej popularne. Różnice uwidaczniają się, gdy przeanalizowana zostanie sytuacja słowników internetowych. Tak zwany siostrzany projekt Wikipedii, Wikisłownik, nie dominuje wśród konkurencji – zarówno na świecie, jak i w Polsce. Przyczyny tego stanu rzeczy są złożone. Autor postanowił skupić się na kilku zagadnieniach, uwidaczniających się w polskojęzycznej wersji Wikisłownika. W tym celu konieczne było zbadanie społeczności zaangażowanej w tworzenie tego projektu. Jego efektem było wykonanie prac programistycznych, których opis stanowi główną część niniejszego opracowania.

W przypadku wszystkich projektów opartych na silniku programistycznym MediaWiki istotną barierą rozwoju jest sama technologia. Każdy ochotnik ma możliwość uczestniczenia w rozwoju

portalu, wiąże się to jednak z koniecznością przystosowania się do wymagań stawianych przez oprogramowanie. Edytowanie haseł w internetowej encyklopedii czy słowniku jest praktycznie niemożliwe dla osoby bez wcześniejszego przygotowania lub znacznej wiedzy techniczno-informatycznej. Oprogramowanie MediaWiki oparte jest bowiem na tzw. wikikodzie (także: wikitekst, wikiskładnia), czyli języku opisu struktury i wyglądu strony internetowej – prostszym niż HTML, jednak wciąż nieintuicyjnym dla kogoś, kto nie miał wcześniej do czynienia z tego typu edytorami. Dlatego wielu potencjalnych współautorów zniechęca się do projektu już przy pierwszej próbie poprawy artykułu.

Aby zmienić tę sytuację, przygotowany został nowy edytor, dostosowany specjalnie do potrzeb polskiego Wikisłownika. Aplikacja pozwala na o wiele prostsze tworzenie nowych i zmienianie starych haseł niż poprzednia, standardowa. Dzięki użyciu jej jako domyślnej w projekcie popularyzacja edytowania Wikisłownika wśród fachowców w dziedzinach lingwistycznych okaże się łatwiejsze – zniknie podstawowa bariera, jaką jest konieczność dostosowania się do skomplikowanych technicznych wymagań stawianych przez użyte oprogramowanie. Dodatkowo nowa aplikacja umożliwia zaawansowaną automatyzację tworzenia hasła. Wiele z czynności zintegrowanych z nowym edytorem do tej pory wymagało mozolnych poszukiwań w artykułach Wikisłownika oraz innych projektach. Dzięki użyciu API udostępnianego przez serwisy Fundacji Wikimedia skomplikowane przeszukiwanie tysięcy stron udało się sprowadzić do kilku kliknięć.

W dalszej części pracy opisany został proces tworzenia tego edytora. Pierwszy rozdział charakteryzuje pokrótce sam Wikisłownik, jak i pokrewne projekty oraz oprogramowanie w nich użyte. Następnie opisano społecznościowe aspekty tworzenia tego typu aplikacji ze szczególnym uwzględnieniem koncepcji *wiki*. Ostatni rozdział wyczerpująco przedstawia szczegóły projektowe i implementacyjne aplikacji.

Rozdział 2

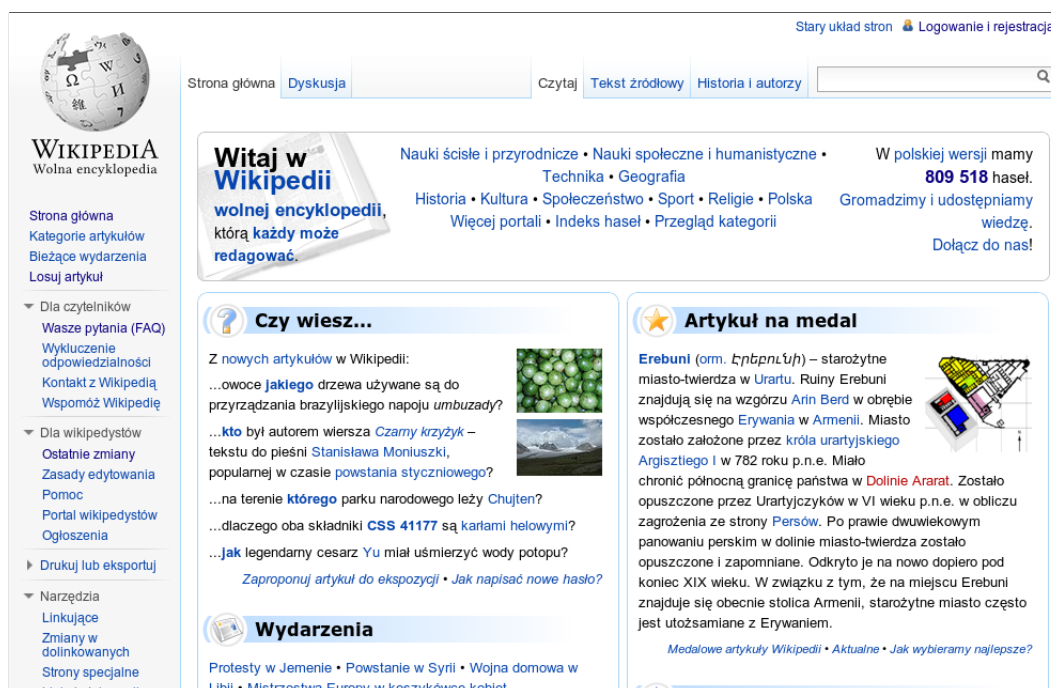
Wikisłownik

Rozdział ten stanowi charakterystykę Wikisłownika – sieciowego słownika opartego na oprogramowaniu MediaWiki. Wikisłownik jest jednym z największych i najpopularniejszych słowników dostępnych w polskim internecie. W kolejnych sekcjach projekt ten został opisany na różnych poziomach szczegółowości. Omówiono zarówno oprogramowanie, na jakim bazuje słownik, jak i swego rodzaju „ekosystem”, w którym znajduje on swoje miejsce.

2.1. Projekty Fundacji Wikimedia

Podmiotem odpowiedzialnym m.in. za rozwój Wikisłownika jest Wikimedia Foundation Inc. (opisywana dalej jako „Fundacja”) – organizacja non-profit mająca siedzibę w San Francisco w Stanach Zjednoczonych, istniejąca od 2003 roku. Jak informuje strona internetowa polskiego partnera Fundacji, Stowarzyszenia Wikimedia Polska, *celem fundacji jest sprzyjanie tworzeniu i rozwojowi projektów o otwartej treści opartych na technologii WikiWiki oraz dostarczanie społeczności internetowej pełnej zawartości wymienionych projektów za darmo i bez zamieszczania reklam*. Doskonale znaną, sztandarową inicjatywą Fundacji jest Wikipedia (<http://www.wikipedia.org>) – największa obecnie encyklopedia internetowa, dostępna w 281 językach (stan z maja 2011 roku) i zawierająca ponad 18 milionów haseł, w tym ponad 3,6 miliona w największej, angielskojęzycznej¹ edycji. Mimo częstej krytyki tego przedsięwzięcia faktem jest, że Wikipedia jest miejscem, z którego miliony osób korzystają, by pozyskać informacje z najróżniejszych dziedzin. Obecny stan rzeczy możliwy jest dzięki pracy wielkiej liczby wolontariuszy tworzących artykuły bez wynagrodzenia.

¹ Oficjalnie w projektach Fundacji używane są określenia typu *angielskojęzyczny*, *polskojęzyczny*. Choć w przypadku wersji polskojęzycznej znakomita większość uczestników projektów pochodzi z Polski, nie jest to regułą dla innych edycji. W dalszej części pracy przyjęto uproszczenie polegające na tym, że określenia typu *polska Wikipedia*, *angielski Wikisłownik* traktowane są jako tożsame z określeniami używającymi sformułowań z częstką *-języczny*.

Ilustracja 2.1: Polska edycja Wikipedii

Wikipedia jest najbardziej znanym, ale nie jedynym projektem pod opieką Fundacji. Pozostałe to tzw. „projekty siostrzane”, w szczególny sposób uwzględniane również przy tworzeniu haseł w encyklopedii. Oto lista wspieranych przez Fundację wielojęzycznych inicjatyw:

- Wikisłownik (ang. *Wiktionary*) – wielojęzyczny słownik internetowy, będący głównym przedmiotem niniejszej pracy,
- Wikycytaty (ang. *Wikiquotes*) – zbiór cytatów autorstwa znanych osób, z filmów i książek, przysłów i porzekadeł,
- Wikibooks – serwis z „otwartymi” (opartymi na wolnej licencji) podręcznikami,
- Wikiźródła (ang. *Wikisource*) – zbiór dokumentów źródłowych w wersjach oryginalnych i tłumaczonych, nieograniczonych prawem autorskim,
- Wikinews – otwarty serwis informacyjny,
- Wikimedia Commons – repozytorium mediów (zdjęć, grafik, filmów) dostępnych na wolnej licencji, z którego korzystają pozostałe projekty Wikimedia,
- Wikispecies – katalog gatunków organizmów żywych,
- Wikiversity – materiały edukacyjne i naukowe,
- Wikimedia Incubator – metaprojekt umożliwiający tworzenie nowych inicjatyw wspieranych przez Fundację.
- Meta-Wiki – projekt ułatwiający koordynację wszystkich pozostałych.

Wszystkie projekty łączy sposób ich powstawania – możliwość edycji dostępna jest praktycznie dla każdego internauty. Nie dotyczy to co prawda kilku krajów, w których projekty Fundacji zablokowane są w ramach cenzury internetu, jednak ogromna większość osób dysponujących łączem internetowym ma szansę stać się jednymi spośród współautorów haseł.

Drugą cechą wspólną są wolne licencje, na których udostępniana jest zawartość wszystkich serwisów. Po reformie w czerwcu 2009 roku treść Wikipedii i projektów siostrzanych dostępna jest nie tylko na licencji GNU FDL (Free Documentation License), ale także na kompatybilnej z nią CC-BY-SA 3.0 (Creative Commons Attribution-ShareAlike / Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach). Oznacza to, że można ją dowolnie wykorzystywać we własnych dziełach pod warunkiem podania oryginalnych autorów i zachowania pierwotnej licencji.

2.2. Oprogramowanie MediaWiki

Sama działalność wolontarystyczna redaktorów projektów Wikimedia nie wystarczyłaby do stworzenia serwisów internetowych o obecnych kształtach. Konieczne jest oczywiście również zapewnienie oprogramowania, które umożliwi płynną współpracę przy tworzeniu haseł. Tym oprogramowaniem jest wolna platforma MediaWiki tworzona zgodnie z zasadami *open source*. System MediaWiki napisany jest w języku PHP i obsługuje kilka popularnych baz danych (w przypadku projektów Wikimedia jest to MySQL). Dla inicjatyw Wikimedia stanowi szkielet programistyczny od samego ich początku, a od 2002 roku stale się rozwija. W czerwcu 2011 roku wersją używaną w projektach było MediaWiki 1.17.

System MediaWiki używany jest nie tylko w projektach wspieranych przez Fundację, ale także w tysiącach innych, mniejszych lub większych, co jest możliwe dzięki wysokiemu stopniowi konfigurowalności i dużej liczbie dostępnych rozszerzeń. Są to w dużej mierze serwisy o podobnym charakterze, umożliwiające swobodną wymianę informacji na dowolny temat. MediaWiki bywa także używane w firmowych intranetach i wszędzie tam, gdzie zachodzi potrzeba udostępnienia materiałów do edycji dużej liczbie użytkowników.

2.2.1. Edytowanie i wikitekst

Strony w projektach opartych na platformie MediaWiki na ogół nie mogą być czystym tekstem, pozbawionym formatowania. Przykładowo hasła w encyklopedii muszą zachowywać określoną strukturę – występuje więc podział na sekcje, ilustracje, różne rodzaje formatowania (kursywa, wytłuszczenie), przypisy czy powtarzalne fragmenty. Szczególnie istotnym elementem są linki pomiędzy poszczególnymi artykułami, wyróżniające projekty Fundacji na tle ich papierowych, ale też elektronicznych konkurentów. Odnośniki pozwalają błyskawicznie przemieszczać się między hasłami, by w ten sposób uzyskiwać kolejne informacje wspomagające przyswajanie wiedzy.

Linki i formatowanie na stronach internetowych tworzone są za pomocą elementów języka HTML lub XHTML. O ile języki te są proste w obsłudze dla specjalisty informatyka, to laik nie jest w stanie stworzyć za ich pomocą stron bez uprzedniego dłuższego przygotowania. Aby umożliwić bezproblemową edycję stron internetowych osobom bez wykształcenia informatycznego, programiści MediaWiki zaprojektowali tzw. wikitekst – uproszczony język opisu stron, pozwalający na realizację wymienionych elementów. Porównanie niektórych z nich znajduje się w tabeli 2.1.

	Wikitekst	XHTML
Kursywa	<code>''Tekst''</code>	<code>Tekst</code>
Wyłuszczenie	<code>'''Tekst'''</code>	<code>Tekst</code>
Nagłówek	<code>== Nagłówek ==</code> <code>=== Nagłówek ===</code>	<code> Nagłówek </code> <code> Nagłówek </code>
Odnosnik wewnętrzny	<code>[[Strona]]</code> <code>[[Strona strony]]</code>	<code>Strona</code> <code>strony</code>
Odnosnik zewnętrzny	<code>[http://www.google.com Google]</code>	<code>Google</code>
Obraz	<code>[[Plik:Przykład.png thumb Podpis]]</code>	<code> </code> <code><div class="caption">Podpis</div></code>
Podział na akapity	Pierwszy akapit Drugi akapit	<code> Pierwszy akapit </code> <code> Drugi akapit </code>
Lista nienumerowana	<code>* Element</code> <code>* Element</code> <code>* Element</code>	<code></code> <code>Element</code> <code>Element</code> <code>Element</code> <code></code>
Lista numerowana	<code># Element</code> <code># Element</code> <code># Element</code>	<code></code> <code>Element</code> <code>Element</code> <code>Element</code> <code></code>

Tabela 2.1: Porównanie HTML i wikitekstu

Łatwo można zauważyć, że używanie wikitekstu jest o wiele prostsze niż nauka XHTML-a. Jeśli zachodzi potrzeba zaawansowanego formatowania, możliwe jest także użycie znaczników XHTML. W przypadku standardowego formatowania jest to jednak niewskazane ze względu na dobro niedoświadczonych edytorów.

Bardzo istotnym elementem wikitekstu są szablony – predefiniowane fragmenty kodu z opcjonalnymi parametrami. Szablony można uznać za odpowiednik procedur/funkcji w językach programowania. W projektach opartych na MediaWiki szablony pełnią przede wszystkim dwie główne funkcje:

- upraszczają kod – pozwalają np. na zastąpienie skomplikowanego kodu XHTML (a także jeszcze bardziej złożonych funkcji parsera MediaWiki) krótkim wywołaniem szablonu,

- standaryzują strony – często wykorzystywane fragmenty wywoływane są zawsze w dokładnie ten sam sposób.

We wszystkich większych projektach Fundacji szablony są bardzo często wykorzystywane. Przy tym stanowią duże ułatwienie dla technicznie zaawansowanych autorów, którzy wspomagają się przy tworzeniu haseł dodatkowymi technologiami. Na używaniu szablonów korzystają przede wszystkim boty, czyli programy dokonujące edycji samodzielnie po uprzednim przygotowaniu lub pod stałą opieką programisty. W większości projektów przyjęte jest, że każdy bot ma własne konto użytkownika, nie używa natomiast konta swojego „właściciela”. Dzięki botom możliwe jest np. masowe tworzenie haseł w Wikipedii na ściśle określony temat, jeśli istnieje dobre źródło w formie czytelnej dla komputera (takich jak opisy asteroid czy wszystkich miejscowości lub jednostek administracyjnych w danym kraju). Innym ich zastosowaniem jest automatycznie uzupełnianie tzw. interwiki – czyli odnośników pomiędzy poszczególnymi wersjami językowymi tego samego hasła.

Szablony mogą być wykorzystywane w prosty sposób nawet przez początkujących użytkowników – aby wywołać szablon, wystarczy wpisać jego nazwę pomiędzy podwójnymi nawiasami klamrowymi ({{Nazwa szablonu}} lub {{Nazwa szablonu|parametr=abc}}). W polskim Wikisłowniku szablony pełnią szczególną rolę – i to m.in. dzięki ich szerokiemu zastosowaniu w projekcie zrodził się pomysł na niniejszą pracę. Szczegóły tego zagadnienia zostaną przedstawione w sekcji 2.4.

2.3. Wiktionary – Wikisłownik

The screenshot shows the Polish Wiktionary homepage. On the left is a sidebar with navigation links like 'Strona główna', 'Indeks alfabetyczny', and 'Współpraca'. The main content area has a blue header with the Wiktionary logo and a search bar. Below the header, there's a 'Witaj w Wikisłowniku' section with a welcome message and a link to the 'Dyskusja' page. To the right, there's a 'Indeksy Wikisłownika' section showing statistics: 'Prace nad Wikisłownikiem rozpoczęliśmy 22 marca 2004 i dziś, 19 czerwca 2011, mamy już 248 886 haseł na 223 617 stronach i ciągle powstają nowe.' Below this is a list of 'INDEKS HASŁ WEDŁUG JĘZYKÓW' with counts for various languages. At the bottom, there's a 'Słowo tygodnia' section featuring the word 'hiacynt' (hyacinth) with a description and images of the flowers.

Ilustracja 2.2: Polska edycja Wikisłownika

Jednym z największych projektów siostrzanych Wikipedii jest Wikisłownik, w wersji angielskiej (i wielu innych) noszący nazwę *Wiktionary* (<http://www.wiktionary.org>). Ten słownik internetowy nie rozwinął się jeszcze tak pręźnie jak encyklopedia, zwłaszcza jeśli chodzi o polską edycję. Jest dziś jednak jednym z największych słowników w sieci, a w pewnych zastosowaniach stanowi najlepszy wybór. Dużą zaletą Wikisłownika jest jego wielojęzyczność – w tym samym serwisie znaleźć można hasła w ponad 250 językach. W przypadku niektórych z nich jest to praktycznie jedyny słownik internetowy lub nawet jedyny dostępny słownik w ogóle. Przykładem może być polski Wikisłownik, który zawiera prawdopodobnie jedyny polski słownik języka hawajskiego czy największe słowniki języków suahili i jidysz.

Wspomniane zostało zastosowanie szablonów do standaryzacji kodu źródłowego i struktury haseł. Trzeba jednak zaznaczyć, że dotyczy to wyłącznie haseł w obrębie jednej wersji językowej Wikisłownika, są one bowiem niezależne od siebie i od Fundacji. Wspólne dla wszystkich edycji jest jedynie oprogramowanie MediaWiki i umiejscowienie na serwerach Fundacji pod adresem `xxx.wiktionary.org`, gdzie zamiast `xxx` wstawiany jest dwu- lub trzyliterowy skrót ISO języka (np. `pl.wiktionary.org` = język polski, `de.wiktionary.org` = język niemiecki, `sq.wiktionary.org` = język albański, `csb.wiktionary.org` = język kaszubski). Wszystkie kwestie organizacyjne w obrębie wersji językowej ustalane są w ramach dyskusji i głosowań przez internetową społeczność. Głosowania służą także wyborowi administratorów projektu, czyli użytkowników mających dodatkowe uprawnienia, spośród których najważniejsze to usuwanie i zabezpieczanie haseł oraz blokowanie użytkowników działających na szkodę projektu. W lipcu 2011 roku w angielskim Wikisłowniku działało aktywnie 76 administratorów, zaś w polskim – 14. Dla porównania Wikipedia w języku angielskim ma 1541 administratorów (niekoniecznie aktywnych), wersja polska natomiast 163.

Podobnie jak w przypadku Wikipedii, hasła w poszczególnych wersjach językowych Wikisłownika są łączone poprzez odnośniki interwiki, znajdujące się na dole lewego menu w większości haseł. W stosunku do encyklopedii występuje znacząca różnica w sposobie funkcjonowania tych linków. Wikipedia poprzez interwiki łączy artykuły na ten sam temat, często różniące się tytułem (polski artykuł *Kot domowy* odsyła do angielskiego *Cat* czy niemieckiego *Hauskatze*). W Wikisłowniku mechanizm interwiki łączy zaś strony o tym samym tytule, niezależnie od ich zawartości. Polskie hasło *kot* zawiera więc łącza do haseł o tytule *kot* w innych językach, które mogą, ale nie muszą zawierać m.in. objaśnienia polskiego znaczenia tego słowa. Z tego względu łatwo jest odnaleźć brakujące informacje o wybranym słowie w danym języku, jeśli skorzysta się z kilku edycji językowych Wikisłownika. Natomiast tłumaczenia tytułu hasła na inne języki znajdują się bezpośrednio w treści artykułu, w miejscu przeznaczonym dla takich informacji.

Choć poszczególne wersje Wikisłownika różnią się między sobą, wspólna jest struktura hasła na najogólniejszym poziomie. Każde hasło jest podzielone na sekcje nagłówkami 2. stopnia (patrz tabela 2.1), podobnie jak w innych projektach Fundacji. W przypadku słownika sposób podziału artykułu został jasno sprecyzowany i jest wspólny dla wszystkich edycji. W każdej z sekcji objaśniono

znaczenie tytułowego hasła w innym języku. Przykładowo hasło *nie* w większości wersji językowych ma sekcje objaśniające znaczenie m.in. w języku polskim oraz języku niemieckim (*nigdy*). Właśnie ta ogólna cecha struktury haseł pozwala na częściową automatyzację niektórych często wykonywanych w trakcie edycji czynności.

Aplikacja opisana w niniejszej pracy przeznaczona jest dla polskiej edycji Wikisłownika. Konieczne jest zatem scharakteryzowanie specyfiki tego projektu (patrz sekcja 2.4). Ze względu na odmiennosc poszczególnych wersji językowych prawdopodobnie w innych nie będzie można wykorzystać wykorzystać aplikacji. Z pewnością może ona być dla nich jednak bardzo przydatna – duża część funkcji przez nią realizowanych może być używana niezależnie od specyfiki danej wersji, a budowa aplikacji pozwoli na ich wyodrębnienie.

2.4. Polska edycja Wikisłownika

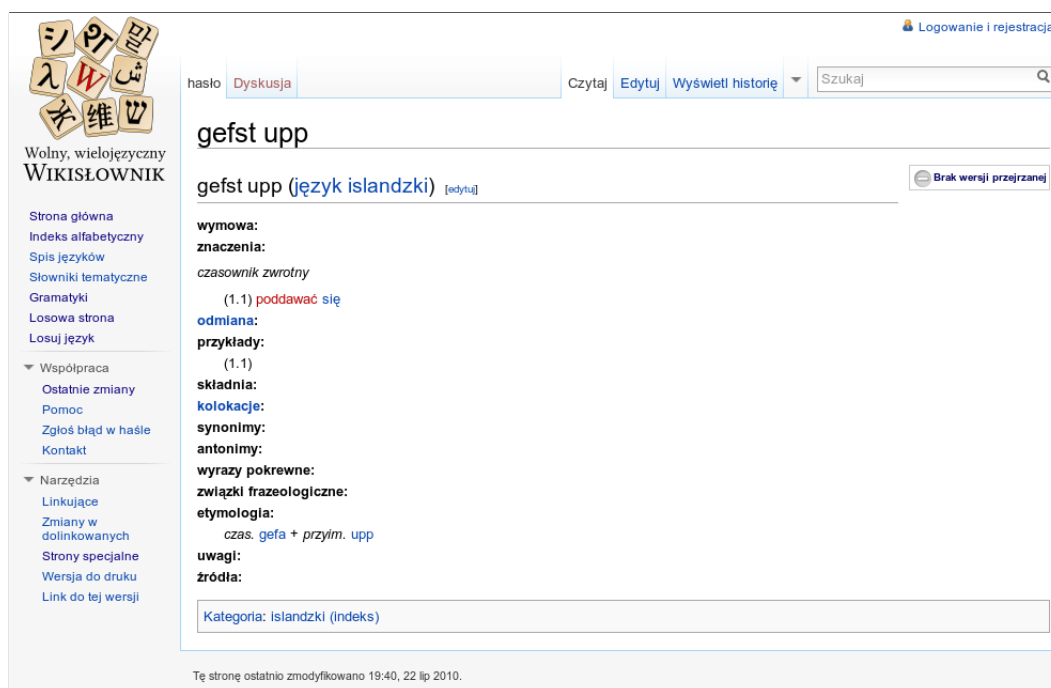
Wikisłownik w języku polskim powstał 22 marca 2004 r. i jest dziś jedną z najlepiej rozwiniętych edycji. Jeśli chodzi o liczbę haseł, polska wersja zawiera ich ponad 230 000 i znajduje się na 8. miejscu (pierwsze trzy miejsca zajmują z dużą przewagą edycje angielska, francuska i chińska). Warto zwrócić jednak uwagę, że liczba artykułów nie musi odzwierciedlać ogólnego poziomu rozwoju danej edycji, a przynajmniej w o wiele mniejszym stopniu niż w Wikipedii. Automatyczne importowanie haseł słownikowych z innych źródeł jest prostsze niż w przypadku wpisów do encyklopedii, a hasła takie oczywiście nie wyróżniają się pozytywnie pod względem jakości. Wydaje się, że lepszym wskaźnikiem rozwoju są np. liczby aktywnych użytkowników lub administratorów. Tutaj polski Wikisłownik okazuje się wielokrotnie lepszy niż edycje litewska czy malajska, górujące nad nim pod względem liczby haseł.

W kolejnej podsekcji opisana została dokładnie struktura haseł w polskim Wikisłowniku. Społeczność tego projektu scharakteryzowano natomiast w sekcji 3.2.

2.4.1. Struktura hasła

Jak wspomniano, wspólny dla wszystkich wersji językowych Wikisłownika jest podział na sekcje, odpowiadające poszczególnym językom. Polska edycja Wikisłownika jest bardzo dobrze ustrukturyzowana w dalszym zakresie, co niekoniecznie jest regułą dla pozostałych edycji. Wynikiem tego jest jednolity wygląd hasła, który otrzymuje czytelnik, oraz jednolity kod widziany przez redaktora. Przykładowy artykuł z jedną sekcją językową znajduje się na ilustracji 2.3.

Na zrzucie ekranu widoczny jest układ sekcji typowy dla polskiego projektu. Z małymi wyjątkami sekcje danego języka wyglądają tak samo we wszystkich hasłach. To oznacza, że także w innych opisanych wyrazach języka islandzkiego znaleźć można elementy: wymowa, znaczenia, od-

Ilustracja 2.3: Hasło *gefst upp* w polskim Wikisłowniku (http://pl.wiktionary.org/wiki/gefst_upp)

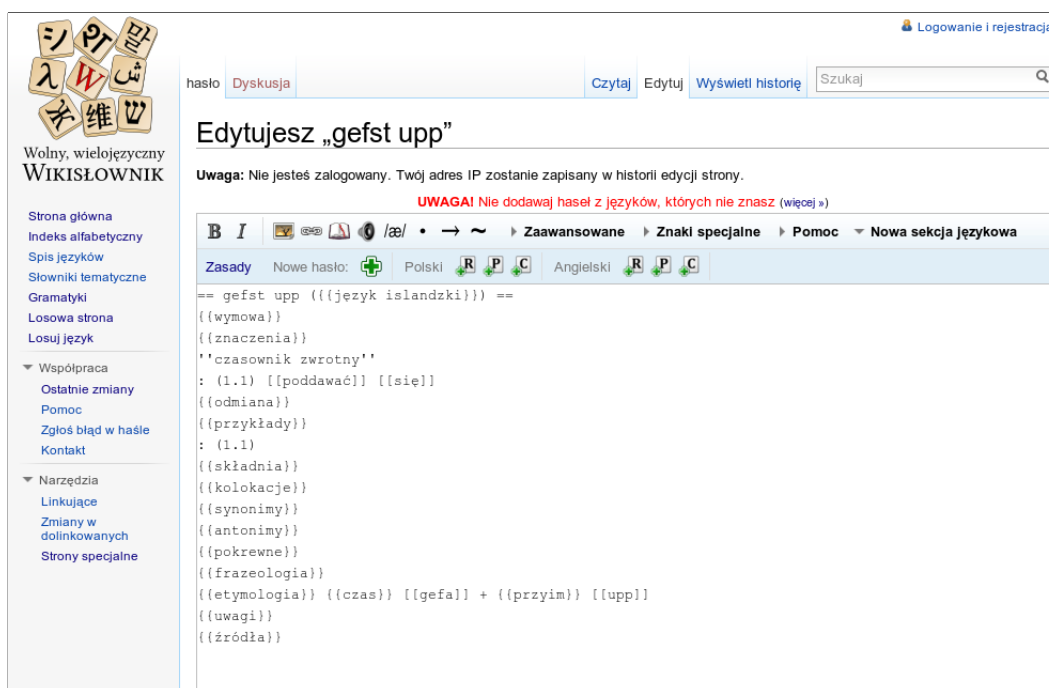
miana, przykłady, składnia, kolokacje, synonimy, antonimy, wyrazy pokrewne, związki frazeologiczne, etymologia, uwagi, źródła. W rzeczywistości jest to układ typowy dla znakomitej większości występujących w Wikisłowniku języków. Odstępstwa od tego szkieletu hasła są niewielkie i zostaną przedstawione poniżej.

Ilustracja 2.4 przedstawia wygląd przykładowej strony po przejściu do trybu edycji, dostępnego dla każdego użytkownika (bez konieczności logowania). Widok ten prezentuje źródłowy wikikod hasła, dodatkowo edytor ma kilka ikon ułatwiających wstawianie często używanych elementów. W kodzie tym widoczne są szablony definiujące tytuły poszczególnych elementów sekcji (nazywanych dalej *podsekcjami*). Podział na sekcje i podsekcje jest dość prosty do wykonania za pomocą programu komputerowego i już sama ta procedura pozwala na znaczne zwiększenie przejrzystości w nowym edytorze, opisanym w rozdziale 4.

Każda z podsekcji w hasłach ma ściśle określoną funkcję, dzięki której polski Wikisłownik jest jednolity. Poniżej zostały omówione wszystkie podsekcje występujące w artykułach, w jedynej przyjętej jako poprawną kolejności. Duża ich część pojawia się jedynie w niektórych językach, dlatego choć lista podsekcji jest dość długa, to każde hasło będzie miało ich o wiele mniej. Szablony podsekcji zebrane są na stronie http://pl.wiktionary.org/wiki/Kategoria:Szablony_szablonów_haseł.

Podsekcje występujące w hasłach polskiego Wikisłownika

Szablon `{{zapis hieroglificzny}}`

Ilustracja 2.4: Edycja hasła *gefst upp* w polskim Wikisłowniku (http://pl.wiktionary.org/w/index.php?title=gefst_upp&action=edit)

Zawartość Zapis hieroglificzny słowa w języku staroegipskim, pokazany za pomocą grafik PNG z repozytorium Wikimedia Commons. Oznaczenie (1.1) odnosi się do numeracji w sekcji *znaczenia*.

Języki tylko staroegipski².

Przykład `{{zapis hieroglificzny}}`
`: (1.1) [[Plik:Egyptian-Pr-cnḥ.PNG]];`
`[[Plik:Egyptian-Pr-cnḥ2.PNG]];`
`[[Plik:Egyptian-Pr-cnḥ3.PNG]]`

*

Szablon `{{ortografie}}`

Zawartość Inne sposoby zapisu tytułu hasła. Zazwyczaj chodzi o alternatywną pisownię w języku, do zapisu którego używane są dwa alfabetów (np. serbski). Do prezentacji pisowni mogą być używane szablony wyświetlające dodatkowe informacje.

Języki azerski, białoruski, dżuhuri, gagauski, krymskotatarski, ladino, serbski, slovio, tatarski, turkmeński, ujęurski

Przykład `{{ortografie}}` Македoния

*

²Rubryka *Języki* precyzuje, w których sekcjach językowych występuje dana podsekcja. Oprócz zwykłych sekcji, odpowiadających danemu językowi, istnieją także nietypowe: *użycie słowa obcego w języku polskim* i *znak chiński*

Szablon	{{transliteracja}}
Zawartość	Transliteracja słowa zapisanego w obcym alfabecie na alfabet łaciński. W przeciwieństwie do transkrypcji transliteracja może być wykonywana automatycznie – każda litera alfabetu obcego konwertowana jest na jeden lub więcej znaków w alfabecie łacińskim. Obecnie często używany jest szablon {{translit}}, który umożliwia automatyczną konwersję za pomocą JavaScriptu niektórych alfabetów podczas odczytywania strony.
Języki	abazyński, abchaski, adygejski, akadyjski, amharski, arabski, aramejski, assamski, awarski, baszkirski, beludzi, bengali, birmański, bośniacki, bułgarski, chakaski, czeczeński, czuwaski, dzongkha, erzja, gocki, gruziński, gudżarati, gyyz, hebrajski, hindi, inguski, inuktitut, jidysz, kannada, kaszmirski, kazachski, khmerski, kirgiski, komi, komi-jaźwiński, kri, kurdyjski, laotański, lezgiński, macedoński, malajalam, malediowski, marathi, maryjski, mongolski, nepalski, newarski, nowogrecki, orija, ormiański, osetyjski, paszto, pendżabski, perski, romski, rosyjski, sanskryt, sindhi, sorani, staro-cerkiewno-słowiański, starogrecki, staroormiański, sumeryjski, syngalewski, tabasarański, tadżycki, tajski, tamazight, tamilski, telugu, tybetański, ukraiński, urdu, zarfatit
Przykład	{{transliteracja}} Moskva *
Szablon	{{transkrypcja}}
Zawartość	Transkrypcja słowa zapisanego w obcym alfabecie na język polski, czyli przedstawienie go w formie dającej informacje o rzeczywistej wymowie
Języki	standardowo tylko staroegipski, podsekcja ta może być jednak dodawana w wielu innych językach (przykład w jidysz)
Przykład	{{transkrypcja}} : (1.1-3) {{YIV0 {{lp}} khaver {{lm}} khaveyrim}}; polska: {{lp}} chawer {{lm}} chawejrim : (1.4) {{YIV0 {{lp}} khover {{lm}} khovers}}; polska: {{lp}} chower; {{lm}} chowers *
Szablon	{{czytania}}
Zawartość	Wyjaśnienie możliwego wymawiania znaków kanji używanych w języku japońskim. Występują dwa sposoby czytania: on’yomi i kun’yomi. Do ich prezentacji używane są szablony {{on}} i {{kun}}.
Języki	tylko japoński
Przykład	{{czytania}} {{on}} ビ (bi); {{kun}} はな (hana)

*

Szablon	<code>{{klucz}}</code>
Zawartość	Elementy, według których układane są słowniki języka chińskiego.
Języki	tylko znak chiński
Przykład	<code>{{klucz}}</code> 157 足 + 6

*

Szablon	<code>{{kreski}}</code>
Zawartość	Liczba kresek użytych do napisania danego znaku. Informacja służy m.in. do ułatwienia odnajdywania znaków w papierowych słownikach.
Języki	znak chiński, koreański
Przykład	<code>{{kreski}}</code> 13

*

Szablon	<code>{{warianty}}</code>
Zawartość	Szablon powiększający znak chiński i ewentualnie jego warianty. Szablon ten jest używany inaczej niż większość: nie odpowiada jedynie za wyświetlenie nagłówka, a zawartość sekcji wstawiana jest jako parametr. Najczęściej w parametrze pojawia się szablon <code>{{zch-w}}</code> , odpowiadający za prezentację znaku.
Języki	tylko znak chiński
Przykład	<code>{{warianty {{zch-w}}}}</code>

*

Szablon	<code>{{kolejność}}</code>
Zawartość	Kolejność stawiania kresek w znaku chińskim, ilustrowana za pomocą grafiki dostępnej w projekcie Wikimedia Commons. W tej podsekcji używane są szablony <code>{{zch-komiks}}</code> , <code>{{zch-cienie}}</code> i <code>{{zch-animacja}}</code> , które ładują automatycznie grafiki o nazwie odpowiadającej hasłu, jeśli te istnieją.
Języki	tylko znak chiński
Przykład	<code>{{kolejność}}</code> <code>{{zch-komiks}}</code>

*

Szablon	<code>{{wymowa}}</code>
Zawartość	Jedna z kluczowych podsekcji we wszystkich językach. Podawane są w niej informacje na temat wymowy danego hasła, zarówno za pomocą alfabetów fonetycznych (jak np. IPA oraz alfabet słowiański), jak i nagrań dźwiękowych umieszczonych w Wikimedia Commons. Do opisywania wymowy stosowane są szablony <code>{{IPA}}</code> , <code>{{IPA2}}</code> , <code>{{IPA3}}</code> , <code>{{IPA4}}</code> . Wymowa słów polskich dodawana jest automatycznie przez bota uruchomionego przez jednego z administratorów Wikisłownika. Bot

ten jest skomplikowanym programem napisanym w Javie, generującym wymowę na podstawie publikacji Ostaszewskiej i Tambora. Pliki dźwiękowe dodawane są szablonem `{{audio}}`.

Języki

wszystkie poza znakiem chińskim i użyciem międzynarodowym

Przykład

```
{{wymowa}} {{audio|Pl-samochód.ogg}}, {{IPA3|sã'mɔxut}}, {{AS3|sãm''o''χut}},
{{objaśnienie wymowy|WYG|NAZAL}}
```

*

Szablon

```
{{znaczenia}}
```

Zawartość

Jedyna podsekcja obowiązkowa, w której podawane jest znaczenie hasła. Zawartość podsekcji dzielona jest najpierw na części mowy, potem na poszczególne znaczenia, które zostają ponumerowane zgodnie z obowiązującym schematem. W hasłach polskich podawane jest dłuższe znaczenie, w innych językach tłumaczenie na polski. Znaczenia te są linkami do objaśnień form podstawowych poszczególnych słów – linkowanie to stanowi dość duże utrudnienie przy tworzeniu hasła.

Języki

wszystkie

Przykłady

Hasło angielskie:

```
{{znaczenia}}
''rzeczownik''
: (1.1) [[zamówienie]]
: (1.2) [[rozkaz]]
: (1.3) [[porządek]]
: (1.4) {{syst}} [[rząd]]
: (1.5) {{mat}} [[rząd]]
''czasownik''
: (2.1) [[zamawiać]]
: (2.2) [[rozkazywać]]
```

Hasło polskie:

```
{{znaczenia}}
''rzeczownik, rodzaj męski''
: (1.1) [[budynek]] [[warowny]]; {{wikipedia|zamek (architektura)}}
: (1.2) [[mechanizm]] [[zamykać|zamykający]] [[drzwi]], [[szuflada|szuflady]];
{{wikipedia|zamek (urządzenie)}}
: (1.3) [[zapięcie]] [[garderoba|garderoby]], {{zob|[[zamek błyskawiczny]]}}.
: (1.4) [[element]] [[składowy]] [[broń|broni]] [[palny|palnej]];
{{wikipedia|zamek (broń)}}
: (1.5) {{sport}} [[w]] [[hokej]]u: [[zamykać|zamknięcie]] [[przeciwnik]]a [[w]]
```

[[tercja|tercji]], [[gdy]] [[drużyna]] [[atakować|atakująca]]
 [[rozgrywać|rozgrywa]] [[krążek]] [[w]] [[tercja|tercji]] [[przeciwnik]]a [[nie]]
 [[pozwalać|pozwalając]] [[on|mu]] [[wyjść]] [[poza]] [[niebieski|niebieską]]
 [[linia|linię]]

*

Szablon	{{determinatywy}}
Zawartość	Znak określający, o jaką klasę znaczeniową wyrazów chodzi w danym hasle. Wyświetlana jest grafika z Wikimedia Commons.
Języki	tylko staroegipski
Przykład	{{determinatywy}} : (1.1) [[Plik:Egyptian-nb 'nh-determinative.PNG]]

*

Szablon	{{odmiana}}
Zawartość	Odmiana wyrazu, prezentowana na różne sposoby. Występują np. szablony, które generują odmianę na podstawie formy podstawowej hasła. Niekiedy podawana jest jedynie deklinacja lub koniugacja (z odnośnikiem do tabel ją przedstawiających), gdzie indziej cała odmiana.
Języki	wszystkie poza znakiem chińskim
Przykład	{{odmiana}} : (1.1-2) читать {{ter}} {{lp}} читаю, читаешь, читает; {{lm}} читаем, читаете, читают; {{przesz}} {{lp}} читал / читала / читало; {{lm}} читали; {{roz}} {{lp}} читай; {{ims}} читающий; читаемый; читая

*

Szablon	{{przykłady}}
Zawartość	Przykłady użycia danego słowa w zdaniu. W przypadku języków innych niż polski tłumaczenie przykładu podane jest po znaku →. Podobnie jak znaczenia, przykłady są linkowane.
Języki	wszystkie poza znakiem chińskim
Przykład	{{przykłady}} : (2.1) ''[[Michael]] ''locks'' [[his]] [[house]] [[every]] [[day]]. '' → [[Michał]] [[codziennie]] ''[[zamykać zamyka]]'' [[swoj]] [[dom]] (na klucz).

*

Szablon	{{składnia}}
Zawartość	Podsekcja zawiera informacje o używaniu słowa w połączeniu z przymkami czy przypadkami.

Języki	wszystkie poza znakiem chińskim
Przykład	{{składnia}} : (1.2) jechać +{{N}}; jechać [[do]] +{{D}}, jechać [[na]] +{{B}} *
Szablon	{{kolokacje}}
Zawartość	Kolokacje to często używane zestawienia słów, w których (w przeciwieństwie do związków frazeologicznych) znaczenie całości wynika ze znaczenia poszczególnych wyrazów.
Języki	wszystkie poza znakiem chińskim
Przykład	{{kolokacje}} [[mieć]] / [[budzić]] / [[odbierać]] nadzieję • [[promyk]] nadziei • [[ziścić]] nadzieje • [[karmić]] [[się]] nadzieją *
Szablon	{{synonimy}}
Zawartość	Wyrazy bliskoznaczne, synonimy.
Języki	wszystkie poza znakiem chińskim
Przykład	{{synonimy}} : (1.1) [[ufność]], [[wiara]], [[zawierzenie]], [[pociecha]] *
Szablon	{{antonimy}}
Zawartość	Wyrazy przeciwstawne, antonimy
Języki	wszystkie poza znakiem chińskim
Przykład	{{antonimy}} : (1.1) [[rezygnacja]], [[zwątpienie]], [[beznadzieja]] *
Szablon	{{złożenia}}
Zawartość	W językach japońskim i koreańskim podsekcja ta podaje słowa, które powstają jako złożenie danego hasła z innym. Użyty w przykładzie szablon {{furi}} pomaga dobrze wyświetlić furiganę – japońskie pismo.
Języki	koreański i japoński
Przykład	{{złożenia}} {{furi 五日 いつか}}, {{furi 五月 ごがつ}}, {{furi 五輪 ごりん}}, {{furi 五輪大会 ごりんたいかい}} *
Szablon	{{pokrewne}}

Zawartość Wyrazy pokrewne do danego wyrazu podstawowego. W przypadku większej grupy wyrazów wspólnej dla wielu haseł może wystąpić odsyłacz do wyrazu podstawowego, np. w haśle *kocur*: {{zob|[[kot]]}}.

Języki wszystkie poza znakiem chińskim

Przykład {{pokrewne}}

: (1.1) {{rzecz}} [[picklock]], [[locksmith]], [[locknut]]

: (1.2) {{rzecz}} [[dreadlock]]

: (1.3) {{rzecz}} [[airlock]], [[lockage]]

: (2.1) {{przym}} [[lockable]]; {{rzecz}} [[locker]]

*

Szablon {{pochodne}}

Zawartość Odpowiednik podsekcji *pokrewne* dla morfemów w esperanto, stanowiących osobne hasła.

Języki esperanto

Przykład {{pochodne}} {{rzecz}} [[zebro]], [[zebrino]], [[zebrido]]

*

Szablon {{frazologia}}

Zawartość Podsekcja zawiera związki frazeologiczne, które prezentowane są podobnie jak kolokacje. Różnica między kolokacjami a związkami frazeologicznymi polega na tym, że w przypadku tych drugich znaczenie związku nie wynika bezpośrednio ze znaczeń poszczególnych wyrazów.

Języki wszystkie poza znakiem chińskim

Przykład {{frazologia}}

: [[psi urok]] • [[tu leży pies pogrzebany]] • {{wulg}} [[pies kogoś jebał]] • [[pies ogrodnika]] • {{pot}} [[pies na baby]] • [[pogoda pod psem]] • [[psu na budę]] • [[pieskie życie]] • [[psia wachta]] • [[psia koja]] • [[pies Pawłowa]] • [[nie dla psa kiełbasa]] • [[pies łańcuchowy Darwina]] • [[na psa urok]] • [[ni pies, ni wydra]] • [[schodzić na psy]] • [[łgać jak pies]] • [[delikatny jak francuski piesek]] • [[francuski piesek]] • [[pies z nim tańczył]] • [[psi żywot]] • [[psie figle]] • [[psi obowiązek]] • [[całować psa w nos]] • [[wyć jak pies do księżycy]] • [[żyć jak pies z kotem]] • [[wieszać na kimś psy]] • [[łubić kogoś jak psy dziada w ciasnej ulicy]] • [[robić coś psim śwędem]] • [[wyglądać jak zbity pies]] • [[być wyszczekany jak pies]] • [[psia kość]] • [[kupować za psie pieniądze]] • [[wyszczeakać coś jak pies]] • [[odszczekać coś jak pies]] • [[wierny jak pies]] • [[pies ci mordę lizał]]

: zobacz też: [[Aneks:Przysłowia polskie - zwierzęta#pies|przysłowia o psie]]

*

Szablon	{{etymologia}}
Zawartość	Pochodzenie wyrazu, zapisywane za pomocą szablonów {{etym}} i {{etymn}}.
Języki	wszystkie
Przykład	{{etymologia}} : {{etym prasłowiański *ne}} < {{etym praindoeuropejski *ne}} 'nie' : {{por}} {{etymn czeski ne}}, {{etymn rosyjski ne}}, {{etymn litewski ne}}, {{etymn łaciński ne}}

*

Szablon	{{kody}}
Zawartość	Informacje na temat wprowadzania znaków chińskich za pomocą klawiatury w różnych metodach oraz kodowania Unicode. Podobnie jak w przypadku podsekcji <i>varianty</i> , i tutaj szablon przyjmuje parametry pozwalające na zestandaryzowane wyświetlanie.
Języki	tylko znak chiński
Przykład	{{kody cjz= 田金 cjl=WC cr=6021₀ u=56db}}

*

Szablon	{{hanja}}
Zawartość	W tej podsekcji podawana jest pisownia danego słowa koreańskiego w piśmie hanja (hancha), czyli pisownia zapożyczona z języka chińskiego. Częściej w koreańskim używany jest alfabet hangul.
Języki	tylko koreański
Przykład	{{hanja}} [[憲法]]

*

Szablon	{{słowniki}}
Zawartość	Informacja na temat występowania danego znaku chińskiego w słownikach KangXi, Dai Kanwa Jiten, Dae Jaweon i Hanyu Da Zidian.
Języki	tylko znak chiński
Przykład	{{słowniki kx=1163.080 dkj=35533 dj=1628.020 hdz=63974.090}}

*

Szablon	{{uwagi}}
Zawartość	Dodatkowe informacje, np. częste błędy, odpowiedzi na typowe wątpliwości.
Języki	wszystkie

Przykład	<pre>{{uwagi}}</pre> : (1.1) forma ''tylni'' dla przymiotnika rodzaju męskiego w liczbie pojedynczej jest błędna, może odnosić się ona jedynie do liczby mnogiej<ref>{{PoradniaPWN id=9687 hasło=tylny czy tylni?}}</ref> *
Szablon	<pre>{{tłumaczenia}}</pre>
Zawartość	Podsekcja ta pełni funkcję słownika z języka polskiego na inne. Podawane są odnośniki do wyrazów będących tłumaczeniami danego słowa polskiego.
Języki	tylko polski
Przykład	<pre>{{tłumaczenia}}</pre> * angielski: (1.1) [[date]], [[appointment]] * arabski: (1.1) [[تَعْيِين]] * francuski: (1.1) [[rendez-vous]] * rosyjski: (1.1) [[свидание]], {{pot}} [[свиданка]] * szwedzki: (1.1) [[träff]] {{w}} *
Szablon	<pre>{{źródła}}</pre>
Zawartość	Źródła dla informacji podanych w haśle. Zazwyczaj sekcja ta składa się ze znacznika <references/>, który powoduje wyświetlenie w tym miejscu przypisów wstawionych w poprzedzającej zawartości strony znaczników <ref>...</ref>.
Języki	wszystkie
Przykład	<pre>{{źródła}}</pre> <pre><references/></pre>

2.4.2. Różnice w stosunku do Wikipedii

W obecnym systemie edycji w Wikisłowniku przedstawiona wyżej regularna struktura nie jest wykorzystywana w wystarczającym stopniu. W dużej mierze wiąże się to z pierwotnym założeniem, jakim jest oparcie projektu na silniku MediaWiki. Każde hasło przechowywane jest w bazie danych jako jeden ciąg znaków, a ich struktura jest wymuszona dopiero przez społeczność – brakuje jakichkolwiek mechanizmów, które pomagałyby w utrzymywaniu haseł zgodnie ze standardem.

Po analizie uwidaczniają się liczne różnice w stosunku do Wikipedii, która była pierwszym projektem Fundacji i dziś jest jej sztandarowym przedsięwzięciem. W tabeli 2.2 zostały ujęte najważniejsze cechy obu witryn.

Można uznać, że w przypadku polskich wersji językowych Wikisłownik jest projektem znacznie spokojniejszym niż Wikipedia, której powszechność powoduje nieuniknione problemy, takie jak

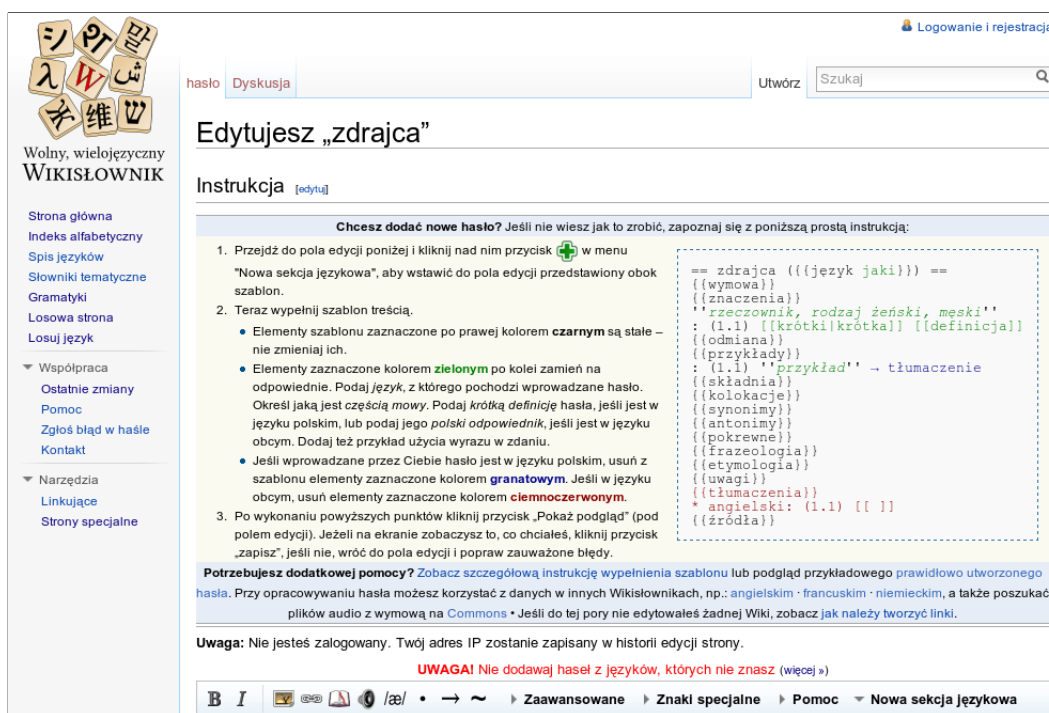
Wikipedia	Wikisłownik
Struktura hasła różnorodna	Bardzo ściśle określona struktura hasła
Przed wszystkim ciągły tekst	Listy, wypunktowania
Umiarkowana liczba szablonów używanych w hasłach w stosunku do pozostałej treści	Bardzo duży udział szablonów w treści hasła
Duże różnice pomiędzy wersjami językowymi	Małe różnice pomiędzy wersjami językowymi
Linki interwiki łączą informacje o tym samym obiekcie w różnych językach	Linki interwiki łączą informacje o tym samym słowie występującym w wielu językach, objaśnione w różnych językach
Nagłówki dzielą artykuł na sekcje o dowolnej semantyce	Nagłówki dzielą artykuł na sekcje odpowiadające poszczególnym językom
Dużo wandalizmów (edycje wykonywanych w złej wierze)	Bardzo mało wandalizmów
Kilkuset stale aktywnych redaktorów	Kilkunastu stale aktywnych redaktorów
Wielu użytkowników mających kłopoty z dostosowaniem się do zasad	Niewielu użytkowników mających kłopoty z dostosowaniem się do zasad
Liczne wojny edycyjne (wzajemne cofanie swoich edycji przez co najmniej dwóch redaktorów)	Praktycznie brak wojen edycyjnych

Tabela 2.2: Porównanie Wikipedii i Wikisłownika

zaangażowanie osób chcących wykorzystać projekt do celów marketingowych lub ideologicznych czy liczne wandalizmy w wykonaniu znudzonych nastolatków. Społeczność redaktorów słownika zdecydowanie skupiona jest na stałym udoskonalaniu projektu. Z racji jego rozmiaru łatwiej jest o konsensus w dyskusjach, a dzięki mniejszej popularności innowacyjne rozwiązania techniczne mają większą szansę na realizację.

2.4.3. Wady dotychczasowych rozwiązań

Baza Wikisłownika nie zachowuje nawet pierwszej postaci normalnej – hasła nie są wszak danymi atomowymi. To duża wada projektu takiego jak słownik internetowy, w którym dane powinny być prezentowane możliwie jednolicie. Postaci normalne pozwalają też na łatwiejszą modyfikację i obróbkę danych. Niestety niemożliwa jest zmiana silnika MediaWiki, dlatego należy dbać o standaryzację artykułów za pomocą innych środków. Aby pomieścić i logicznie powiązać informacje w każdym hasle, konieczne jest użycie omówionej struktury – sekcji i podsekcji, z zastosowaniem licznych szablonów. Edycja takiego hasła (p. ilustracja 2.4 na str. 15) będzie bardzo trudna dla początkującego redaktora Wikisłownika. Jeszcze większe problemy występują przy tworzeniu nowych haseł. Ilustracja 2.5 pokazuje ekran służący do tego celu (wywoływany np. po kliknięciu w czerwony link w dowolnym hasle, oznaczający nieistniejący do tej pory artykuł).

Ilustracja 2.5: Próba stworzenia nowego hasła w polskim Wikisłowniku

Jak widać na zrzucie ekranu, sama instrukcja tworzenia nowego hasła jest na tyle skomplikowana, że może zniechęcić do edycji nowego redaktora. Wymagane jest skopiowanie podanego kodu i pieczołowite podmienianie poszczególnych jego elementów. Niestety w bardzo ograniczonym stopniu uwzględniane jest, że niektóre języki mają zdecydowanie inną strukturę niż przykładowa. Osoba chcąc dodać do Wikisłownika nowy znak chiński będzie musiała nie tylko zapoznać się z regułami dla tej specyficznej odmiany hasła, ale też prawdopodobnie skopiować kod istniejącego hasła z tej kategorii. O wiele lepsza byłaby sytuacja, w której po wyborze języka edytujący otrzymuje odpowiedni szkielet hasła, który będzie mógł uzupełnić standardowym formularzem, bez potrzeby wybierania fragmentów, które należy zmienić lub usunąć.

Oparcie projektów Wikimedia na systemie MediaWiki i wikikodzie powoduje tego typu problemy oczywiście nie tylko w Wikisłowniku. Także w Wikipedii komplikacje techniczne są dużą barierą dla nowych użytkowników, najczęściej przyzwyczajonych do narzędzi typu WYSIWYG (*What You See Is What You Get*) takich jak Microsoft Word. W badaniach przeprowadzonych w 2009 roku czytelnikom wszystkich wersji językowych Wikipedii zadano pytanie o powody nieuczestniczenia w pracach edycyjnych. 25,18% spośród 21 492 ankietowanych odpowiedziało *nie wiem, jak*, 12,49% stwierdziło, że zbyt słabo zna używane technologie, natomiast 24,43% wskazało, że obawiałoby się popełnienia błędu i „wpadnięcia w kłopoty” z tego powodu (najczęściej wymienianym powodem było *myślę, że nie mam wystarczająco wiele wiedzy, którą mogę się podzielić* – 51,98%). Wynika z tego, że aż jedna czwarta czytelników to potencjalni redaktorzy, którzy nie angażują się w tworzenie encyklopedii ze względu na uwarunkowania techniczne. Brak podobnych badań przeprowadzanych na użytkownikach Wi-

kisłownika, można jednak przypuszczać, że kształtują się one podobnie. Dodatkowym czynnikiem jest specjalizacja projektu – w pracach przy słowniku w dużej części uczestniczą lingwiści, którzy nie muszą biegle posługiwać się platformą MediaWiki.

W przypadku Wikipedii od dawna podejmowane są wysiłki w kierunku poprawienia obsługi technicznej serwisu. Istnieje np. alternatywny edytor haseł **wikEd** dostępny po wybraniu w preferencjach użytkownika, w ograniczonym zakresie wspomagający redagowanie haseł. Prawdopodobnie jednak edytor WYSIWYG dla przedsięwzięć Fundacji Wikimedia nie powstanie w przewidywalnej przyszłości. Z tego powodu korzystne jest usprawnianie poszczególnych projektów z uwzględnieniem ich cech charakterystycznych.

Rozdział 3

Aspekty społecznościowe

3.1. Koncepcja *wiki*

3.2. Społeczność polskiej edycji Wikisłownika

3.3. Specyfika tworzenia aplikacji dla wikispołeczności

Rozdział 4

Opis implementacji

4.1. Wprowadzenie

4.2. Formularz edycyjny

4.3. Automatyzacja edycji hasła

4.4. Wdrożenie

Rozdział 5

Podsumowanie